

Naturkollo

– fem dagars äventyr i naturen 7-12 augusti

Foto: Peder Winding

Sindre Magnusson, Naturskyddsföreningen Ystad, 2018-12-21

Innehåll

Inledning

1. Förberedelser
2. Kommunikation
3. Deltagare
4. Naturpedagoger
5. Genomförande
6. Naturfalken
7. Ekonomi
8. Slutsatser och rekommendationer

Österlens Naturskola, Kivik

Inledning

Detta dokument utgör redovisning av projektet *Naturkollo - fem dagars äventyr i naturen 7-12 augusti*. Projektägare är Naturskyddsföreningen Ystad och året då det genomfördes var 2018. Syftet var att testa intresse och metodik för genomförande av ett försök med naturkollo där målgruppen är 9-14 år. I sydöstra Skåne saknas Fältbiologerna eller likvärdiga organisationer med nära knytning till Naturskyddsföreningen. Natursnokarna finns i flera av kretsarna men har en yngre målgrupp. Då vi vill se ett växande engagemang hos barn och unga – framtidens kretsaktiva – har vi ansett att naturkollo var en strategiskt betydelsefull satsning. Då resultatet blev lyckat har vi därtill förhoppningen att fler ska ta efter.

Med en måttlig extern kommunikation fylldes de 24 platserna snabbt upp. Vi har varit måna om att ha en god finansiering, många ledare med dokumenterad erfarenhet, kvalitativa boendefaciliteter (ute och inne) och bra pedagogisk teknik samt närhet till exklusiv natur.

Den ideella insatsen från kretsens sida beräknas till en person-månads arbete. Ansökningar, anmälningar, rekrytering av ledare och hitta lokal var dominerade ideella arbetsuppgifter.

Naturkollo genomfördes i enlighet med uppställda ambitioner och omfattning. Vi är nöjda med resultatet. Detta inkluderar testet av riksföreningens koncept med Naturfalken-märket. Detta märke testades även på Ejderens dag (Kåseberga) innevarande år, med gott resultat.

Vi kan varm rekommendera satsningar på Naturkollo såväl som Naturfalken. Vi tror att den satsning som gjorts på naturkollot bidrar till ökad kunskap om naturen i allmänhet och biologisk mångfald i synnerhet. Satsningen väcker också engagemang och en känsla för den natur som ännu finns kvar.

I denna rapport redovisar vi förberedelser, kommunikation, deltagare, naturpedagoger, genomförande, specifikt om Naturfalken, ekonomi, slutsatser och rekommendationer.

Österlens Naturskola

1/ Förberedelser

Tankarna kring ett naturkollo hade sin upprinnelse i behovet av att nå nya målgrupper och skapa föryngring. Vi gjorde lite efterforskningar inom kretsen vad gäller intresse för Natursnokarna. Vi fick ej något napp. Generellt brukar förutsättningarna vara goda när det gäller finansiering av satsningar på barn och unga, inte minst om det har koppling till natur och miljö. Att formulera grundkonceptet var ej svårt. Det finns en hel del naturpedagogisk kunskap i kretsens styrelse.

Efter att idén kläckts var det dags att ordna finansiering. Behovet av pengar bedömdes initialt till 100 000-150 000 kr för ca 30 deltagare. Ansökningar skickades till Naturskyddsföreningen (projektbidrag), Region Skånes Miljövårdsfond och Sparbanken syds stiftelse (med säte i Ystad). Ansökningsprocessen i sig tvingade fram en konkretisering av konceptets innehåll.

Allteftersom positiva besked trillade in vad gäller finansiering började jakten på lämpliga naturpedagoger, helst med erfarenheter från aktuell målgrupp. Här fick vi bl a tips från Naturskyddsföreningen Skåne och Stenshuvuds naturum (Länsstyrelsen i Skåne).

Efter hand bildades en grupp med tilltänkta ledare. Det klargjordes redan från start att viss ersättning skulle betalas ut till ledare. Redan i början på diskussionen stod det klart att ledarna dels ville krympa antalet deltagare och dels öka antalet ledare, jämfört med den ursprungliga planen på 30 deltagare och tre ledare. Nu blev det istället 24 deltagare och 5 ledare (med en momentan variation mellan 3-5).

När det gäller valet av plats var tre alternativ aktuella. I Ystad finns det en kommunal naturskola (Marietorp). Den ligger bra naturmässigt men tyvärr nära en mycket trafikerad väg. Marietorps naturskola var absolut positiva men kretsen valde att tacka nej. Nästa alternativ som övervägdes var Hörjelgården. Det är en kringbyggd gård som ägs av en stiftelse närliggande Naturskyddsföreningen i Skåne. Den ligger perfekt och det finns okej faciliteter. Kostnaderna var emellertid relativt höga på samma gång som det var oklart om annan verksamhet och besök från allmänheten eller stiftelsen skulle förekomma parallellt. Vi ville vara säkra på att det område som utgjorde kollots kärna var tydligt avgränsat, inklusive kontroll på vilka som passerar in och ut.

Då flera av de tilltänkta ledarna också hade koppling till Naturskolan på Österlen blev det slutligen denna plats som blev vårt val. Kostnaderna för hyra var okej, faciliteter – både pedagogiskt och boendemässigt var absolut bra. Särskilt som deltagarna kunde välja om de ville sova ute eller inne. Området låg i och för sig nära en rikt frekventerad parkeringsplats. Detta kompensterades med tydlig inhägnad och en stor uteplats som var väl åtskild från parkeringsplats. Ett stort plus var självklart att naturskolan ligger vägg i vägg med Stenshuvuds nationalpark. Ur ett naturpedagogiskt perspektiv var det av stor betydelse att det också fanns rik natur som var icke nationalpark/naturreservat. Detta eftersom det möjliggjorde insamling/studium av djur och växter. Nationalparkens regler är i detta avseende strikta.

Programmet utformades i den informella arbetsgrupp som bildades mellan ledarna och kretsens ordförande Sindre Magnusson. Det var ledarna som hade initiativet när det gäller programutformningen. Utgångspunkten var att det skulle vara en mix av fältbiologi (brett upplagt, många teman) och lek. Dagarna skulle vara programlagda och minst en dag skulle utgöras av exkursion med buss till Vattenriket. Det fanns också en samsyn om att Naturfalken skulle testas.

I tabellen nedan återfinns det program som utgjorde utgångspunkten för genomförande. Huvudsakligen genomfördes programmet, men vissa förändringar visade sig vara nödvändiga. Exempelvis rådde eldningsförbud pga den torra sommaren. Se vidare under rubriken: Genomförande.

Dag	Tid	Innehåll
Måndag	Start kl 12.00	Fix och prepp Handling, fix av saker som behöver fixas Ledarna sätter upp tältet – färdiguppställt före barnens ankomst //
Tisdag	10:00-11:00	- In/avcheckning med barn och med nummer - Visa platser, packa upp där en ska sova - Namnskylt – skriva namn, rita?
	11:00-12:00	- Viktig info - Lära känna-lek
	12:00-13:00	<i>Lunch på Naturskolan</i>
	13:00-15:00	- Mångkamp (fyrkamp) Wild kids:ish + bära + hoppa osv (djur kan ex) + gissa antal + olika varianter Varje del inleds med lära känna ledaren-grej
	15:00-15:30	<i>Fika – frukt, macka-material</i>
	15:30-16:30	- Göra must till fikat eller senare? - Djurlek – låta som djur
	16:30 →	- Chill-time - Kubb? Spel?
	18:00-19:00	<i>Middag – grillning i nationalparken</i>
	19:00 →	Kvällsaktiviteter: - Filmkväll – vilken film? Vi klurar (Lorax)
Onsdag	08:00-09:00	<i>Frukost</i>
	09:00-12:00	- Hajk i nationalparken - <i>Miljöer / biotoper</i> + Stenshuvud (toppen) + Heden + Bokskogen + Alkärret + Kortelshuvud - Ta med varsin frukt!. - Artbingo? - Stationer:

		+ Lek - ?? + Rita? Måla av träd? + Övning/lek - Skogsbad / meditation – Therese?
	12:00-13:00	Lunch vid/i Naturrum
	13:00-15:00	Hajk i nationalparken
	15:00-15:30	Fika
	15:30-18:00	Chilltid
	18:00-19:00	Middag – på Naturskolan Fixar vi?
	19:00 →	Kvällsaktivitet (förslagsvis) - Tälja grillpinnar (hitta pinnar, knivsäkerhet, tälja pinnarna) - Göra upp egen eld: göra något med elden? (går till nationalparken, gör upp eld, för över eld till storeld) - Stormkök???
Torsdag	08:00-09:00	Frukost
	9:00-10:30	Upptäck under ytan - Grupp 1: Håva // Grupp 2: Alkärrret?! Håva/dammar/kärr?
	10:30-10:45	Fruktpaus
	10:45-12:00	Grupp 1: Alkärrret?! Håva/dammar/kärr? Grupp 2: Håva
	12:00-13:00	Lunch vid/på Naturrum
	13:00-15:00	Upptäck under ytan del 2
	13:00-14:30	Mikroskopering
	14:30-14:45	Fika
	14:45-16:00	Hitta skräp och annat på stranden (prata om skräp – tema? Bygg ett hus, hitta på ett nytt havsdjur)
	16:00-18:00	Chilltid
	18:00-19:00	Middag – på Naturskolan
	19:00 →	Kvällsaktivitet: Fladdermöss / Nattfjärilar – saker som flyger i natten
Fredag	08:00-09:00	Frukost
	09:00	Avfärd till Vattenriket!
	10:00 – 12:00	Ankomst Vattenriket – Håslövs ängar - Kikarskola - Fågeltorn – kolla i tubkikare, handkikare – span från torn - Krysslista – fåglar vi kan se från tornet - Litteratur

		- Fågelläten – lekar med läten? - Teckna fåglar - Kitet med grejer - fjädrar, ben, ringar (ringmärkning) <i>Alternativ: Viby – stork</i>
	12:00-13:00	Lunch vid/i Naturrum
	13:00-15:00	Utflykt till Vattenriket: Hercules dammar m fl stopp
		14:00-14:15 är det fikastopp
	15:00	Avfärd tillbaka till Naturskolan
	16:00-18:00	Chilltid Aktivitet för dem som orkar: Måla fågelholkar
	18:00-19:00	Middag – på Naturskolan
	19:00 →	Kvällsaktivitet: - Stjärnskådning - Film
Lördag	08:00-09:00	Frukost
	09:00	Insektssafari - Fält-aktivitet: + Håva + lupp - humlor (utskrift)/andra nycklar för insekter + Stereoluppa ”döda” insekter / eller levande + Gräva i jorden efter insekter/förna - Pyssel: + Fjärilsmatare + Pastapyssel fjärilar + Insektshotell
	10:30-11:00	Fika
	11:00-12:15	Gruppbyte fält/pyssel
	12:15-13:15	Lunch i Naturskolan
	13:00-15:00	Utställningsfix Trigga gruppen/uppmuntran till olika utställningsgrejer vid behov
	13:00-14:00	Fika
	14:00-18:00	Chilltid – extra aktivitet för de som vill
	18:00-19:00	Middag på Naturskolan
	19:00 → Kvällsaktivitet:	Disco Stjärnskådning
Söndag	08:00-09:00	Frukost
	09:00-11:45	- Utställning-prepp - Packa ihop
	11:45-12:30	Lunch
	12:30-13:30	Efter lunch – utställning
	13:30-14:00	Avslutning och avfärd för barnen

	14:00 →	<i>LEDARGRUPPEN:</i> - Tältnedpackning - ihopföfix av allt annat fix

Det arbete som var mest omfattande utifrån kretsens perspektiv, när det kommer till förberedelser var anmälningarna. Anledningen till detta var främst alla detaljer om kost, allergi och förfrågningar som säkerhet (främst bad/simning). Spridningen i preferenser vad gäller kost renderade en komplex matris att översätta till beställning av mat. När det kommer till mat löstes detta på två sätt. Middag och lunch köptes av cateringfirma (Allé) och frukost och fika fixade ledarna, inklusive inköp.

När det kommer till simning visade det sig att flertalet, men inte alla, kunde simma. Däremot var simkunnigheten olika från barn till barn. Det var också så att ganska många (berörde 6 barn) föräldrar ställde krav på att minst en ledare skulle vara certifierad vad gäller liv (sjö-)räddning. Trots den omedelbara närheten till havet så valde vi att helt förbjuda simning.

Det framfördes också önskemål om att smartphones skulle insamlas. Så skedde men beslut togs om specifika telefontider. Det var inte heller tillåtet att ta med sig godis eller pengar.

Vitsen med kollo är ju att föräldrarna inte är med. En eftermiddag var det öppet för föräldrar att komma på besök. Färre än hälften valde att hälsa på.

Ordförande i kretsen deltog vid start och avslutning samt var stand by under veckan.

2/ Kommunikation

Följande åtgärder vidtogs för att värva deltagare till Naturkollo:

- Information på kretsens egna Facebook-sidan
- Information i YstadNatur (trycksak, hemsidan)
- Naturskyddsföreningen Skåne (hemsida, Facebook och Instagram)
- Direktmail till 3000-4000 medlemmar
- Information på Ystad kommuns hemsida
- Information spreds också till grannkretsar, men det är oklart i vilken utsträckning som grannkretsarna la ut information på nätet.

Vi valde att stoppa marknadsföringen när vi hade 24 deltagare + 10 på reserv. Tre på reservlistan kom med pga avhopp. Det var först när kommunikationen gick in i intensivt skede på nätet som anmälningarna kom, ca 3-4 månader innan Naturkollots genomförande. Den betalda marknadsföringen på Facebook (kretsens Facebook-sida) begränsade sig till några hundralappar. Vi bedömer att kretsens Facebooksida, Ystads kommuns hemsida samt länsförbundets samlade kommunikation hade störst betydelse för värvningen. Del av värvningsinformation på Facebook, se bilaga 1.

3/ Deltagare

Antalet deltagare uppgick till 24. Åldersfördelningen var som följer: Nio 10 åringar, fem 12 åringar och lika många 13 åringar. Fyra var nio och en var 12 år. Fördelningen pojkar (9) respektive flickor (15) var relativt ojämn. Ingen kvotering tillämpades, men så hade kunnat ske eftersom det fanns en del pojkar bland reserverna. När det kommer till geografisk härkomst så dominerade sydöstra Skåne stort, vilket ju var meningen. Några kom från Malmö och Göteborg. En deltagare var född utomlands.

Foto: Peder Winding

4/ Naturpedagoger

Foto: Peder Winding. *Från vänster: Isabella Normark, Fia Pellas, Andrea Göök, Therese Johansson, Peder Winding*

Ledarteamet utgjordes av fem personer – alla med betydande naturpedagogisk erfarenhet.

Det var Naturskyddsföreningen Ystad som ansvarade för Naturkollot och det var kretsens ordföreningens, Sindre Magnusson, som var initiativtagare samt sammanhållande länk, före, under och efter Naturkollot. Under själva Naturkollot arbetade ledarna självständigt och i enlighet med det program som utformats i samarbete mellan ledarna och kretsen – men där ledarna stod för huvuddelen av idéer och input.

Vi lyckades engagera ett perfekt naturpedagogiskt team. Utöver god pedagogisk och social förmåga så var de duktiga på att samarbeta och jobba självständigt med förberedelser och genomförande. Ledarnas goda förmåga att samspela och leda deltagarna var en avgörande positiv faktor. Ledarna arvoderades, se under rubriken ekonomi. Att hitta rätt naturpedagoger som skulle kunna ställa upp helt ideellt skulle ej ha varit realistiskt. Det ska dock sägas att ersättningen var okej men knappast fullt ut marknadsmässig ersättning för all den tid som gick åt.

En kort presentation av ledarna, inklusive kretsens representant:

- Therese Johansson, Naturpedagog, Österlens Naturskola (f 91)
- Peder Winding, Biologistuderande, fältbiolog och konstnär. Mycket god artkunskap (f 92)
- Fia Pellas, Natursnokarna Österlen (Österlens Naturskyddsförening), friluftssamordnare, naturguide (f 84)
- Andrea Göök, Verksamhetsledare, Österlens Naturskola (f 83)
- Isabella Normark, Miljövetare, miljöstrateg (f 91)
- Sindre Magnusson, ordförande Naturskyddsföreningen Ystad, Sindre har lång erfarenhet av att arrangera exkursioner, läger och evenemang som riktar sig till barn och unga. Arbetar med pedagogisk innovation inom natur och kulturarv.

Ett stort tack till en fantastisk insats! Naturskyddsföreningen Ystad kan varmt rekommendera samtliga de fem naturpedagoger som utgjorde grundförutsättningen och basen för hela Naturkollots genomförande. Vi kan rekommendera dessa naturpedagoger till framtida jobb och uppdrag inom naturpedagogik ☑

5/ Genomförande

Här kommer en beskrivning av hur det var dag för dag. Texten är författad av ledarna. Huvudsakligen genomfördes det planerade programmet. Ett antal saker inträffade dock vilket påverkade vad som var möjligt att genomföra och inte. Ett genomförande i verkligheten är alltid mer komplext jämfört med ett aldrig så perfekt schema. Då flera ledare svarat individuellt, så blir det lite upprepningar i texten och en del av texten blir i jag – form.

Det finns många saker att lära inför framtida naturkollo och en del av detta framskymtar i redovisningen som följer men sammanfattas också under rubriken: Sammanfattning och rekommendationer.

Dag 1, introduktion, lekar, 4-kamp och film.

Lära känna ledarna och varandra - lekar i skogen. Lagom med aktiviteter och en trevlig inledning! Det kändes som att barnen fick lära känna oss ledare och varandra på ett trevligt och avslappnat sätt. Lite rörigt vid incheckningen av barnen. Vi måste se till att vi har en korrekt uppdaterad lista med kontaktuppgifter till alla föräldrar – detta bör fixas på förhand, med personnummer men även telefonnummer till föräldrarna (alla uppgifter fanns med i listor som mailats ut, förf anm men viktigt att se till så att senaste versionen också är printad). Filmkvällarna var mycket uppskattade. Vi poppade popcorn och barnen fick själva vara med och välja vilken film de ville se. Alla ville inte kolla film så vissa ledare gick iväg och gjorde andra aktiviteter med dem.

Dag 2, hajk. Vandring från naturskolan till naturum, via topparna, rastängen och alkärret.

Lagom tur att gå från naturskolan till naturum, barnen var trötta då det var väldigt varmt ute. Speciellt roligt och uppskattat för barnen att komma upp på utsiktstopparna. Svårt att hålla ihop gruppen. Kan vara bra att skriva i beskrivningen av lägret att vi kommer göra dagsutflykter i varierad terräng, så barnen är beredda på en vandring. Mycket olika fysiska förmågor, vissa ville gå mycket snabbt och vissa väldigt långsamt. Vi löste det genom att alla ledare var utspridda med olika mindre grupper, och sedan väntade vi in varandra.

Dag 3, vattentema. Håvning vid havet, mikroskopering, spaning vid dammarna i nationalparken.

Håvningen och mikroskoperingen var jätteuppskattade! Vid håvningen visades ett stort intresse och fascination. Barnen ville inte gå upp när det var dags att avsluta. När det kommer till dammarna så var de fyllda med andmat, vilket gjorde det lite svårt att fånga barnens intresse – men väldigt varierande från ena gruppen till den andra. Viktigt att ha än mer tydliga alternativ om intresset svalnar. Till mikroskopering hade mer förberedelsetid behövts – tekniken strulade en del.

Dag 4, fågeltema. Håslövsängar, kika i tubkikare, spana efter fåglar i fågeltornet, gammalt storkhägn i Viby. Fladdermus spaning på kvällen med detektor.

Trevlig utflykt, det blev mycket lek och pyssel kring fågeltornet. Barnen undersökte vattenbrynet, kohagen och ängarna. Några av barnen klagade över åksjuka, men resan gick bra. Att åka till Kristianstad var lagom långt och blev ett skönt avbrott från naturskolan. Lite bättre pejl på fågelställe/tydligare fokus på arter/skådningen hade varit bra även om det nu blev lite både lek och fågel/art/naturfokus. Besök vid storkgård hellyckat. Fladdermusspaning var ett spännande inslag, de verkade tycka att det var spännande att spana efter fladdermössen och lyssna i detektorerna i mörkret.

Dag 5 insektssafari, spaning efter småkryp med håvar och insektssug. Bygga av insektshotell och fjärlspyssel. På kvällen naturdisco.

Småkrypsletandet var uppskattat, men dom äldre barnen var inte så intresserade av pysslandet. Väldigt kul fokus med många barn som ”gick in” för att hitta småkryp. Än bättre förberedelser kring småkryp och de olika grupperna vi kan tänkas hitta hade förstärkt fokus på art/grupp/natur. Discot var mycket lyckat och blev en tydlig final på lägret. Vi dansade, gick limbo, åt popcorn ute i naturen. Många barn var väldigt exalterade över diskot och det fick vi höra mycket gott om i efterhand.

Dag 6, utställning och hämtning

Utställningen fanns på Naturskolans innergård, där hade vi samlat olika stationer med vad vi gjort under kollot. Det fanns bland annat en del med vadarstövlar och håvar, fågelholkar som de målat och sedan fick ta hem, en del med pyssel och en stor plansch som de ritat. Vi lyckades inte riktigt engagera barnen i utställning utan det blev mer att barnen vandrade runt en kort stund med sina föräldrar, men överlag var det en fin avslutning på lägret. Till nästa gång kanske man kan öka kreativiteten ytterligare med uppvisningar för föräldrar, sånger, teater etc. Vi avslutade samlat i en cirkel där alla fick berätta någonting de tar med sig från kollot, och gjorde raketen tillsammans.

Hur var det att vara ledare?

Det var väldigt roligt och lärorikt! Ibland kändes det inte som att man räckte till, några av de yngre barnen krävde mycket uppmärksamhet. Det blev även lätt konflikter kring vissa barn. Ett stort plus var att samarbetet mellan ledarna fungerade väldigt bra! Jättekul att lära känna alla barn!

Ett fantastiskt samarbete oss ledare emellan! Det var en oerhört rolig och lärorik upplevelse, och jag uppskattade verkligen den fina kontakten som vi fick med barnen. Jag upplevde att barnen i överlag var väldigt nöjda och glada, och kände sig trygga med oss. ***Dock upplevde jag att vi var för lite personal under i princip hela kollot. 5 st ledare under hela kollot hade varit mer lagom.*** Nu var vi 5 st på dagtid, 4 st på kväll/natt och vissa nätter 3 st på kväll/natt. Jag upplevde det som att vi ledare inte fick någon lugn stund utan var konstant i gång ”vilket resulterade i att jag var helt slutkörd när kollot var över”. Det framgick under kollot att 2 barn behövde konstant stöd och en ledare vid sin sida i princip dygnet runt. Ledaren som var med dessa barn kunde inte hjälpa till med de andra barnen. Jag upplevde vissa oroligheter kring nattning och det problemet tror jag hade minskat om vi var fler ledare. Många barn hade olika behov vid nattning och det var svårt att räkna till ibland. Generellt sett hade barnen mycket frågor och behov av stöd som många gånger var svårt att räkna till pga personalbrist. Förutom att vi var för få ledare så tyckte jag att det var fantastiskt roligt.

Platsen, huset och de praktiska förutsättningarna. Positivt och negativt.

Det är toppen att naturskolan ligger så nära havet och nationalparken. En del besökare trillade in på naturskolans områden, men det gjorde inte så mycket. Väldigt fina lokaler! Bra kök, toaletter, sovrum och gemensamhetsutrymmen. Dock ett stort minus för akustiken. Ljudnivån blir väldigt hög när alla barnen vistas i lokalen. Att ha ett tält, där hälften av barnen sover var bra. Då blev det inte så trångt inne. Dock måste vi se till så att vi har antingen ett stabilare tält, eller att vi blir bättre på att montera och stabilisera tältet. Det ska bara funka och ska absolut inte vara ett orosmoment. Tar barn med sig tält, så är det bra om tältet är vattentätt.

Vad tror ni deltagarna bär med sig: i allmänhet och specifikt vad gäller naturen, naturen och kunskap, naturen och värderingar av relevans.

Barnen har fått se och uppleva flera olika naturmiljöer, har fått lära känna nya kompisar och oss ledare. Några sov borta för första gången och är säkerligen jättestolta över det. Naturfalken (se egen rubrik längre ner) var ett litet kvitto för barnen att dom har lärt sig om naturen. Barnen har på kort tid blivit presenterade för flera olika naturtyper under lekfulla förhållanden. Troligen har naturkollot gett dem ett större självförtroende vad gäller deras kontakt med naturen, nya kunskaper. Naturen har gjort mer tillgänglig för dem.

Förslag inför framtiden. Om vi gör om det. Vad vill ni ändra? Tror ni på att skala upp det? Flera naturkollo under en sommar?

För att vara första gången så flöt lägret på bra! Ordentligt med personal är en grundförutsättning för att lyckas. Det behövs 4-5 ledare under **hela** lägret, särskilt som att det behövs handlas, examinera, ta hand om konflikter i gruppen osv.

Jag hade personligen inte orkat ett till läger utan paus emellan, i och med att lägret innefattar övernattnings så finns det ingen paus för återhämtning som under exempelvis ett dagläger. Om man kan hitta ledare som har möjlighet att jobba under intensiva perioder så tror jag att det är ett effektivt sätt att maximera arbetsinsatsen.

Jag instämmer med ovanstående – vi behöver vara fler personal. Jag hade inte heller orkat vara ledare längre än detta. Om vi var fler ledare hade jag nog ändå inte orkat vara heldagsledare längre än ca. 5 dagar. Jag upplevde även att 5 dagar var en lagom tidsperiod för barnen, även om många kommenterade att det gärna kunde vara längre. Om det ska skalas upp tror jag hellre på att ha två naturkollo under en sommar. I övrigt är jag väldigt nöjd med upplägg, ledare, platsen osv.

Övrigt

Maten kan förenklas, ledarna tyckte om maten, men barnen var tyvärr inte alltid så förtjusta. Maten vi fick var mer ”vuxenmat” och vi fick ganska mycket klagomål på att de inte blev mätta på grund av att de inte gillade det. Spagetti och köttfärssås var favoriten och sådan typ av mat hade vi mycket mer uppskattad. Cateringen fungerade bra! Vi hade inte lyckats laga maten själva. Frukosten fixade vi dock bra själva och den var uppskattad!

Till nästa gång vore det bra om det är ett krav att de som kommer ska kunna simma. Det var inte uppskattat att man inte fick bada, speciellt inte i denna värme.

T-shirtarna skapade en gemenskap och underlättade inräkning betydligt, särskilt i nationalparken.

Antal dagar tyckte jag kändes lagom, däremot skulle man kunna minska spannet på åldrarna till 10-13. De mindre barnen krävde väldigt mycket fokus av ledarna.

Till nästa gång så hade det varit önskvärt att göra upp lönen innan lägret, med antal timmar, lönesättning och datum för utbetalning. Det har känts som ett väldigt otydligt och långsamt efterarbete.

Kommentar från författaren:

Ungefärliga bruttolöner angavs i förväg men uträkningar exklusive sociala avgifter dröjde. Kretsen fick hjälp av länsförbundets kassör med löneutbetalningar, vilket var till stor hjälp. När det gäller utbetalning så är det en realitet att det dröjer eftersom rekvisition av bidrag alltid dröjer och en liten förening ofta saknar buffert. Med detta sagt finns det förbättringar att göra inför liknande initiativ i framtiden.

Foto: Peder Winding

Foto: Peder Winding

6/ Naturfalken

Naturskyddsföreningen testar för närvarande ett nytt märke som heter *Naturfalken* (ett slags analogi till Simborgarmärket men med naturtema). Det är ett förslag till märke som har tagits fram av Naturskyddsföreningen på nationell nivå. Den som vill erhålla ett märke ska kunna peka ut 10, 20, 50 eller 100 arter. Den som försöker ta märket kan antingen välja arter själv eller försöka med de arter som ett event erbjuder. På de lägre nivåerna krävs inte exakt art, vilket typ/kategori (måskistället för skattmåskist) av fågel eller blomma får också godkännas. Testet anpassas till deltagarnas intresse och vilja. Det viktiga är att trigga igång ett intresse för djur och växter på ett lekfullt sätt.

Naturfalken användes löpandes i slutet av lägret. Peder och Isa samsades om att examinera barnen. Det var väldigt uppskattat och barnen var stolta! Vi skulle kanske ha börjat tidigare med märket, det blev en lång kölista i slutet av lägret. Nackdelen med Naturfalken var att det var något personalkrävande. En ledare som bara ägnade sig åt ett barn i taget. Å andra sidan tror vi att barnen uppskattade att få fullt fokus från endast en ledare. Naturfalken fungerar sannolikt bäst i slutet av kollo, då har ju deltagarna hunnit lära sig en hel del. Än mer "kul" artfokus hade varit bra, när det gäller Naturkollo som helhet. Det småkrypsbingo som delades ut var ett exempel på hur det går att på kul och inte skolmässigt sätt lära barnen arter/artgrupper.

Foto: Peder Winding

Foto: Peder Winding

Foto: Peder Winding

7/ Ekonomi

Det var relativt enkelt att ordna finansieringen i den bemärkelsen att de belopp som söktes erhöles från de aktörer som fick motta ansökan. I backspegeln hade det varit en fördel med en något större budget till löner, dels bättre ersättning och dels ytterligare personal. Finansieringen ordnades genom bidrag från de tre aktörer som anges i tabellen nedan. Ett stort tack till finansiärerna. Utan er hade satsningen på naturkollo ej varit möjlig. Tack vare ert stöd har vi påbörjat ett pedagogiskt utvecklingsarbete som kan komma att få stor betydelse på sikt – inte minst om fler tar efter konceptet.

Finansiering

	Erhållit
Sparbanken syd	30 000
Naturskyddsföreningen riks	63 000
Miljövårdsfonden – Region Skåne	60 000
Summa	153 000

Utgifter

Utgifterna framgår av tabellen nedan. Jämfört med ansökningarna kan konstateras att mer pengar har gått till löner och mindre till teknik/materiel. De oförutsedda utgifterna är, sett till hela budgeten, marginella. När det gäller lunch och middag finns det ett val att göra: catering eller personal som ansvarar för maten. Den pedagogiska personalen bör ej belastas med lunch och middag. Budgeten gick ihop eftersom vi rättade munnen efter matsäcken. Kretsen fick värdefull hjälp med löneadministrationen, från länsförbundet. En avgift om 1000 kr betalades för detta. Det är relativt komplicerat att betala ut löner om man ej är van vid detta, vilket ju är det normala för en krets. En realitet är att det ofta löper lång tid mellan att besked ges om bidrag (från en finansiär) och den tidpunkt då rekvirerade medel faktiskt finns på kontot. Därtill väljer en del bidragsgivare att splitta utbetalningen i två delar, en innan och en efter slutredovisning. Detta leder i sin tur till eftersläpning vad gäller betalning av fakturor och löner. För en liten krets finns normalt inte en ekonomiskt buffert på 150 000 skr.

Typ av kostnad	Kostnad
Hyra av lokal	10 000
Catering, lunch och middag	31 900
Arvoden, ledare	90 000
T-shirts, till deltagarna	3 813
Buss (utflykt till Vattenriket)	7 500
Matinköp (frukost, fika mm)	6 639
Bilresa (förberedande möten, start, slut mm) 1)	1 728
Administrativ avgift för hjälp med löneadministration	1 000
Apoteksprodukter	396

Summa	152 6
-------	-------

1/ Resa med egen bil med anledning av Naturkollo: T o R Båstad-Österlens Naturskola x 3 ggr en milersättning på 18 kr.

8/ Slutsatser och rekommendationer

Sammantaget får satsningen på naturkollo anses ha varit framgångsrik och vi rekommenderar kretsar och länsförbund att ta efter. Bäst vore om riksföreningen arbetade aktivt med att identifiera och utbilda naturpedagoger, etablera konceptet i föreningen och därtill styra resurser till genomförande samt bidra med marknadsföring.

Platsen/närmiljön

Det är viktigt att den absoluta närmiljön är bra ur ett naturpedagogiskt perspektiv dvs en mångfald av tillgängliga naturtyper med rik biologisk mångfald. Bra är också om en del av naturmarken ej är skyddad (men vi gillar naturreservat ☑) som naturreservat eller nationalpark. Detta eftersom det är och positivt att kunna plocka blommor och tillfälligt studera djur i handen, inomhus etc. Däremot är det pedagogiskt (utöver naturvärdena) att visa de positiva effekterna av att skydda natur i reservat.

Boende

Vi hade möjlighet att sova både ute och inne. Deltagarna fick själva välja om de ville sova ute eller inne. Det är viktigt att kunna "rädda" sig in, inomhus om vädret blir dramatiskt – vilket det blev. De praktiska förberedelserna vad gäller tält är viktigt, vare sig det gäller medhavt tält eller gemensamma större tält (vi använde både och). Tälten måste vara tillräckligt stabila och regntåliga. Om deltagarna tar med sig egna tält är det viktigt att informera om kvalitetskrav innan. När det gäller gemensamma tält, utöver kvalitet på tält, kan det vara bra att genomföra generalrepetition vad gäller uppsättning. Eventuella brister blir då uppenbara. Det är av stor betydelse att ha goda praktiska faciliteter inomhus: kök, toa, dusch, lektionssal, lekrum och förvaring av teknik.

Personal

Det är viktigt att personalen har omfattande erfarenhet av att arbeta med målgruppen. Naturpedagogisk kompetens krävs självklart även om in alla behöver ha omfattande arktkunskap. Det är emellertid bra om minst en av ledarna har det (kunskapsankare), inte minst för att kunna besvara deltagarnas frågor och för att kunna genomföra Naturfalken. Två faktorer är helt avgörande för att kunna hantera en stor grupp barn och unga i detta åldersspann: 1) social förmåga och känsla för mående och behov hos enskilda deltagare – parat med bestämdhet och rättvisa, 2) god samarbetsförmåga mellan ledarna. Viktigt att lägga ner en hel del tid på att identifiera bra naturpedagoger. Det är ej realistiskt att engagera naturpedagoger på ideell basis för en så pass omfattande utmaning som ett naturkollo är. Fem ledare på 24 ungar är okej, men som det nu blev, med hänsyn till ekonomi och tillgång på kompetenta naturpedagoger, varierade antalet ledare mellan 3-5 beroende på dag och när på dygnet det var. Rekommendationen är sannolikt att det ska ligga närmare fem, hela tiden fram tills nattning är över. Något färre på natten.

Ideellt engagemang

Det har redan konstaterats att naturpedagoger bör få ersättning, helst i närheten av vad de normalt skulle tjäna på den tid som läggs ner, inklusive förberedelser och övertid. Om naturkollo genomförs i den mindre skalan (som nu) och i kretsens regi – bör det hela kunna ledas ideellt. I nu aktuellt fall fanns det en särskilt engagerad ordförande i kretsen (Sindre Magnusson). Optimalt hade istället varit att bilda en arbetsgrupp, med arbetsfördelning. Nu blev det på gränsen till orimligt stor arbetsbelastning på en enskild person, vilket inte är att rekommendera.

Pedagogisk teknik

Pedagogisk teknik är centralt. Nu hade vi turen att vara på en naturskola så där fanns håvar, burkar, förstoringsglas osv – den vanliga basutrustningen. Tubkikare, mikroskop, fladdermusdetektor, ljusstark projektor mm lite mer exklusiv teknik lånades in. Det bör vara relativt lätt att låna in teknik från naturskolor, skolor och privatpersoner. Om naturkollot ska upprepas kan det vara meningsfullt att inkludera inköp av pedagogisk i budgeten. Det är relativt låga kostnader så länge det handlar om basutrustning.

Naturfalken

Naturfalken är en perfekt kunskapstrigger och deltagarna blir stolta över utmärkelsen. Borde vara ett stående inslag på framtidens naturkollo.

Mat

Kombinationen där personalen köpte in och fixade måltiderna utöver lunch och middag fungerade. Cateringfirman avlastar betydligt. Viktigt dock att se till så att maten – utöver anpassning till olika kostval/allergi – också är anpassad till vad barn/unga gillar.

Anmälan

Viktigt att hämta in alla fakta-uppgifter vid den initiala anmälan, att komplettera är mycket tidskrävande. Viktiga uppgifter är: kön, ålder, personnummer, matpreferenser, allergier, mediciner, relevanta uppgifter om sjukdomar och personlighet samt simkunnighet. Bra också att alla ledare har tillgång till deltagarlistan (printat) med alla personspecifika uppgifter om mat, mediciner, sjukdomar etc. Även uppgifter om godkännande att visa foton i social media, bör hämtas in redan innan kollot (GDPR).

Regler

Det är viktigt med tydliga regler, att de kommuniceras innan och efterlevs.

Vi valde att samla in smartphones, surfplattor etc. Föräldrar och barn når varandra genom kontakt med ledare, ej direkt. Därutöver fanns det möjlighet för deltagarna att ringa hem vid specifika tider. Barnen fick ej ha med sig godis eller fickpengar. Dataspel tilläts ej. Det är pedagogiskt smart att i så stor utsträckning bibehålla fokus på dels naturen och dels sociala aktiviteter.

Åldersspann

Vi valde att jobba med ett relativt brett åldersspann. Med erfarenheterna i bagaget och specifikt när det kommer till vad som är mest personalkrävande, borde vi kanske ha satt den nedre gränsen till 10 år. För flera av de yngsta var det första gången de var ifrån föräldrarna under fler dagar. En i sig dramatisk händelse i en unges liv! Troligen är 10-14 år det mest optimala åldersspannet.

Kommunikation

Jämfört med många andra evenemang var det lätt att fylla upp de platser som erbjöds, inklusive en reservlista på 10 platser. Reservlistan var relevant, tre avanmälningar kunde snabbt fyllas upp. Det måste finnas en kommunikationsstrategi, passivt 3-6 månader innan och aktivt 3 månader innan. Att få tillräckligt med anmälningar utgör troligen inte en begränsade faktor.

Ekonomi

Det är en självklart en begränsade faktor men möjligheterna att åstadkomma en god finansiering är generellt bättre när det kommer till aktiviteter som riktar sig till barn och unga. I backspegeln kan konstateras att budgeten skulle ha varit något större, ca 180 000 skr, inklusive moms. Detta hade möjliggjort fler i personal samt något bättre ersättning.

Foto: Peder Winding

Foto: Peder Winding

Foto: Peder Winding

Foto: Peder Winding

Foto: Peder Winding

Bilaga 1. Del av event-annons på Facebook

Fem dagars äventyr i naturen

– Naturkollo (9-14 år) med Naturskyddsföreningen Ystad

Är du 9-14 år och intresserad av att uppleva och upptäcka vad som finns i naturen? Vi kommer att få koll på många fåglar, fladdermöss, grodor, trollsländor, fjärilar och blommor! Tillsammans genomför vi utmaningar och tävlingar. Vill du vara med? Då tycker jag att du ska anmäla dig till fem dagars sommarläger! Den 7-12 augusti kommer vi kommer att hålla till på Naturskolan Österlen (Kivik, Skåne). Evenemanget kostar inget för den som deltar. Om du däremot anmäler dig och ej deltar kommer vi att ta ut en avgift på 500 skr.